

A szép könyv kultuszának ápolását egyre többen várják el könyvtárainktól s ennek kielégítése során a könyvtáros számára lehetőség nyílik bizonyos könyvsztétikai műveltség közvetítésére. Leginkább ott lehet a figyelmet felhívni a művészi kiállítású könyvekre, ahol a könyvet már nemcsak a tartalma miatt veszik kézbe, hanem a forma iránt is csírázik, vagy talán már egyesekben ki is sarjadt az igény. A könyvtárosoknak is meg kell tehát állaniok időnként egy-egy tipográfiailag gondosabban kiállított könyv mellett, hogy a külső formaelemekbe elmélyedve a tartalom és a forma ellentmondásait vagy a köztük létesült művészi harmóniát maguk is észrevegyék s tapasztalataikat az olvasók említett rétegével — ha csak néhány szó erejéig is — megbeszéljék. Úgy gondoljuk, hogy egyik-másik könyvtárban talán ennél többről is szó lehetne: rendszeres vitákat rendezni évente egyszer-kétszer a könyv formai művészetéről, sőt külön kiállításokon be is lehetne mutatni a szebb könyveket.

Segítséget nyújt ebben a könyvtárosnak az a minősítés, amely a kiadók és nyomdák évi termékeit veszi számba s azok közül egyeseket az „év legszebb könyve” különböző fokozatával tüntet ki.

Erre a minősítésre szükség van még akkor is, ha egyes szakemberek és a közönség műértő része nem minden esetben ért vele egyet. A minősítés mégis csak támpontokat ad a könyvtárosnak és az olvasónak. Az előbbieket hivatkozhatnak a bizottság értékítéletére, ugyanakkor rámutathatnak bizonyos ellentmondásokra is, amelyekre különben akkor is figyelmet kellene fordítaniok, ha az olvasók részéről nem merülnének is fel. Nem egy esetben érthetetlen ugyanis, miért kapta meg a „szép” jelzőt az egyik könyv s a másik nem, mikor — a könyvtáros és az olvasó ítélete szerint — az éppúgy megérdemelte volna. Ennek a sajtó által is szóváltott zűrzavarnak a forrása az elvi tisztázatlanság. Az elbírálásnál nem érvényesülnek következetesen egyforma arányban az esztétikai követelmények.

A kiadók és nyomdák versenyében az első helyen a saját nyomdával rendelkező *Akadémiai Kiadó* vezet, ami joggal kellett meglepetést. A második helyre a *Műszaki Kiadó* lépett elő, ez viszont csak azok számára hozott meglepetést, akik nem kísérték figyelemmel, mily igényesen tervezi már évek óta ez a kiadó érté-

kes és valóban szép kiadványait. Örven-detes, hogy a *Mezőgazdasági Kiadó* könyvei elismerést érdemeltek.

Amilyen sztrvendetes műszaki, mezőgazdasági és sztrtudományos könyveink külsejének színvonalbeli emelkedése, éppoly lehangoló az, hogy ismeretterjesztő és szépirodalmi könyveink művésze elmaradt a követelményektől. Pedig egy nép könyvkultúrájának értékét nem néhány könyv kiemelkedő színvonala jelzi, hanem éppen a nagy átlag.

Néhány példán megpróbáljuk érzékel-tetni a kitüntetett könyvek tagadhatatlan fogyatékoságait. A *Lenin élete* című könyv (Kossuth Kiadó, Kossuth-nyomda) ízléses kötése (Lengyel Lajos tervezte) finom papírja, színes festéke, tehát az anyag minősége szép könyv készítését tette lehetővé. Ennek ellenére példányunkban a sorregiszter nem érvényesült következetesen, tördelési hibák, hajtogatósi pontatlanságok rontják a hatást, a margóelosztás pedig szokványos, noha az elegáns formátum indokolt volna némi merészebb elképzelést. A lapszámok közepre helyezett zártabb egységet eredményezett volna.

Kitüntetett könyv a Szépirodalmi kiadásában megjelent *Ady Endre összes versei*, nyilván a bőrkötés miatt, bár maga a kötési anyag még nem tesz művészivé a könyvet. *Nagy Lajos: Képtelen természetrajzában* rosszul hajtogatott és vágott oldalakkal találkozunk, akárcsak az *Ady-kötetnél*. Sor- és oldalegyen itt sem érvényesül következetesen, a festékezés egyenetlen s arról is beszélhetnénk, hogy e fantáziát megmozgatni képtelen groteszk betűtípus illik-e legjobban Nagy Lajos súlyos igazságokat leleplező satírájához.

A *Corvina* Horatius kiadványának sem válik előnyére, hogy a vékony/bibliapapíron átütnek a túlsó oldal borai, szürkés-fakó a festékezés, feljebb-lejjebb csúszott verso-recto oldalak váltakoznak s következtelen a margóarány. A piros bőrkötés egyszerűségével nemesen hat, bár „művészetnek” önmagában még nem mondható.

A méltán kitüntetett könyvek között az Európa kiadásában megjelent *Kihajtott a bükk levele* című román népköltészeti gyűjteményt lehet első helyen említeni: a papír, a kötés és a burkoló, az illusztrációk, a nyomás stb., stb. egyaránt dicsérik a kiadót és az előállító gyomai Kner-nyomdát.

Szi j Rezső